

**Revurdering af miljøgodkendelse meddelt efter
husdyrgodkendelseslovens § 11 til produktion af slagtesvin og kvæg på
ejendommen Højfjældevej 5, 4900 Nakskov
27. april 2017**

Lolland Kommune, Teknik- og Miljømyndigheden, Jernbanegade 7, 4930 Maribo
www. Lolland.dk, Telefon 5467 6767

Datablad

Titel: Revurdering af miljøgodkendelse meddelt efter husdyrgodkendelseslovens §11 til produktion af slagtesvin og kvæg på ejendommen Højfældevej 5, 4900 Nakskov.

Lovgrundlag: Husdyrgodkendelseslovens §39 jf. §41 (LBK nr. 442 af 13/05/2016 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug).

Dato for godkendelse:	27. april 2017
Ejendommens adresse:	Højfældevej 5, 4900 Nakskov
Ejer af ejendommen:	Børge Sørensen
Kontaktperson for drift:	Børge Sørensen
CVR-nummer:	13271984
P-nummer:	1000533265
CHR-nummer:	70719
Ansøgningskema nr.:	96069, ver. 1
Landbrugskonsulent for ejer:	Ann Frost, Gefion
Sagsbehandler for kommunen:	Catarina Brændstrup Jensen
Tilsynsmyndighed:	Lolland Kommune

Indholdsfortegnelse

1 Lovgivning og denne revurdering	3
1.1 Denne revurdering.....	3
1.2 Baggrund og hjemmel	3
1.3 Offentlighed og høring	4
2 Afgørelse og vilkår	5
2.1 Afgørelse	5
2.2 Samlet vurdering	12
2.3 Offentliggørelse af afgørelsen og klagevejledning	12
2.4 Retsbeskyttelse	13
2.5 Ny revurdering	13
2.6 Underretning om godkendelsen	13
3 Generelle forhold om husdyrproduktionen	15
3.1 Generelt om husdyrproduktionen og revurderingen	15
3.2 Biaktivitet	15
3.3 Meddelelsespligt for anlæg og ejerforhold	15
3.4 Husdyrproduktionen	16
4 Forurening og gener fra husdyrbruget	18
4.1 Ammoniak og natur	18
5 Bedst tilgængelige teknik (BAT).....	20
5.1 Bedste tilgængelig staldteknologi og ammoniakemission	20
5.2 Bedste tilgængelig foderteknologi	21
5.3 Energiteknologi på anlæg (BAT).....	22
5.4 Vandteknologi på anlæg (BAT)	23
5.5 Opbevaring af husdyrgødning	23
5.6 Udbringning af husdyrgødning	24
5.7 Management	25
6 Kontrol, egenkontrol og dokumentation.....	27
7 Bilagsliste	29
Bilag 1 - Vilkår – samlet oversigt.....	29
Bilag 2 – Situationsplan	35
Bilag 3 – Beredskabsplan	36

1 Lovgivning og denne revurdering

I dette kapitel gives en kort beskrivelse af proceduren og lovgivningen angående revurdering af miljøgodkendelsen samt om offentlighedens inddragelse.

1.1 Denne revurdering

Denne revurdering er delt op i flere kapitler.

Det første kapitel omfatter et afsnit om lovgivningen, som regulerer revurderingen, samt et afsnit om den offentlighed, som er sket i forbindelse med revurderingen.

Det andet kapitel omfatter selve afgørelsen, en samlet vurdering og klagevejledning m.v.

I kapitel 3 beskrives driften af husdyrbruget.

Kapitel 4 omhandler de påvirkninger ejendommen kan medføre i forhold til natur og miljø.

Kapitel 5 omhandler renere teknologi (BAT), mens kapitel 6 omhandler egenkontrol og dokumentation i relation til de vilkår, som virksomhedens drift er underlagt angående miljøregulering.

Alle kapitlerne indeholder desuden en vurdering af de forskellige forhold, vilkårene i miljøgodkendelsen, samt vurdering af evt. nye vilkår. Nogle forhold er ikke nærmere vurderet, idet de anses for uændrede, f.eks. forhold omkring opbevaring af kemikalier og affald. Disse vilkår er videreført uden nærmere forklaring i revurderingen.

Hele revurderingen tager udgangspunkt i den maksimale husdyrproduktion, som der må være på Højfjældevej 5, 4900 Nakskov, hvilket beskrives nærmere i afsnit 3.4.

1.2 Baggrund og hjemmel

Lolland Kommune meddelte i maj 2009 miljøgodkendelse efter husdyrgodkendelseslovens § 11 til en svine- og kvægproduktion på Højfjældevej 5, 4900 Nakskov til årligt 2.800 slagtesvin (30-102 kg), 9.000 smågrise (7,2-30 kg), 300 årssøer og 18 ammekøer med tilhørende opdræt, hvilket dengang svarende til 220,59 dyreenheder. Efter nugældende beregninger er husdyrholdet på 195,12 DE.

Jf. Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen¹ § 17 og Husdyrgodkendelsesloven² § 103 skal miljøgodkendelser revurderes hvert 10 år, dog skal den 1. revurdering ske efter 8 år. Miljøgodkendelsen fra 2009 skal således revurderes i 2017.

Formålet med en revurdering er hovedsageligt at vurdere, om der, siden godkendelsen blev meddelt, er fremkommet teknologi, som ud fra tekniske og generelle økonomiske betragtninger, kan anvendes til nedbringelse af forureningen og gener fra ejendommen – altså "Bedste tilgængelige teknologi" (Best Available Technology) kaldet BAT.

¹ Bekendtgørelse nr. 211 af 28/02/2017 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug

² Lovbekendtgørelse nr. 442 af 13/05/2016 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Selve afgørelsen i forbindelse med denne revurdering træffes efter Husdyrgodkendelsesloven § 39, stk. 1 jf. § 41, stk. 3 ved påbud. Der tages udgangspunkt i de eksisterende vilkår og meddeles påbud, såfremt vilkår slettes eller tilføjes.

1.3 Offentlighed og høring

Jf. Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens² § 18 har Lolland Kommune den 5. januar 2017 på kommunens hjemmeside www.lolland.dk annonceret, at kommunen vil indlede revurdering af miljøgodkendelsen af svine- og kvægproduktionen på Højfjældevej 5 med de oplysninger, som sådan en annoncering skal indeholde. Fristen for at komme med bemærkninger til revurderingen, samt til at anmode om at modtage og kommentere et udkast af afgørelsen inden den træffes, var den 30. januar 2017.

Der var i perioden ingen henvendelser i sagen.

I perioden 30. marts 2017 til den 25. april 2017 har udkast til denne afgørelse været i høring hos Børge Sørensen og dennes konsulent. Efter mindre rettelser har konsulent Ann Frost har ved mail af 26. april 2017 oplyst, at udkastet til revurdering accepteres uden yderligere bemærkninger.

Kommunen vurderer, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af de nærmeste ejendomme på baggrund af nærværende revurdering med de stillede vilkår, da dyreholdet ikke ændres. Derfor er der ikke foretaget nabohøring forud for meddelelse af afgørelsen.

2 Afgørelse og vilkår

Dette kapitel indeholder resultatet af revurderingen – dvs. afgørelsen og de vilkår, som er et resultat af afgørelsen, samt klagevejledning m.v.

2.1 Afgørelse

Lolland Kommune meddeler hermed ved påbud efter § 39, stk. 1 jævnfør § 41, stk. 3 i husdyrgodkendelsesloven nedenstående vilkår. Ved denne revurdering fastholdes enkelte vilkår fra den eksisterende miljøgodkendelse, andre vilkår ændres så de stemmer overens med nugældende lovgivning, nogle vilkår slettes, og der meddeles ligeledes nye tidssvarende vilkår. Således sikres det, at virksomhedens drift lever op til BAT på nuværende tidspunkt, samt at de samlede vilkår ved denne revurdering er relevante, kan kontrolleres ved egenkontrol eller kan dokumenteres overfor Lolland Kommune. Denne afgørelses vilkår træder i kraft så snart afgørelsen er meddelt ejendommens ejer.

Herunder er vilkårene for den videre drift af husdyrproduktionen angivet. Videreførte vilkår fra miljøgodkendelsen fremgår med almindelig skrift, nye vilkår er markeret med **fed skrift** og udgåede vilkår er overstregt.

Vilkår i miljøgodkendelsen efter revurdering.

1.3 Generelle vilkår

- 1.3.1 Ændring i ejerforhold (eller hvem der har ansvar for driften) skal meddeles til kommunen senest 14 dage efter ændringen.
- 1.3.2 Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af den miljøtekniske beskrivelse (bilag 1 i miljøgodkendelsen) og de ændringer, der fremgår af godkendelsens vilkår.
- 1.3.3 Drifts-, indretnings-, eller bygningsmæssige ændringer, der er relevante i forhold til godkendelsen, skal anmeldes til kommunen inden gennemførelsen. Kommunen vurderer om de aktuelle planer for ændringer/udvidelse kan ske indenfor rammerne af denne miljøgodkendelse.
- 1.3.4 De vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.
 - 1.3.4.1 **Et eksemplar af denne revurdering skal altid være tilgængeligt på Højfjældevej 5, 4900 Nakskov.**
- 1.3.5 ~~Godkendelsens forudsætninger (miljøtekniske beskrivelse) og miljøvurderingen tager udgangspunkt i de udbringningsarealer, der fremgår af bilag 2 i miljøgodkendelsen. Det samlede udspretningsareal udgør 164,6 ha. Der må udbringes husdyrgødning på de arealer på den pågældende bedrift, som fremgår af bilag 1 i miljøgodkendelsen.~~
- 1.3.6 Ændring i udbringningsarealet, skal anmeldes til Lolland Kommune, der vurderer om de nye arealer er mere sårbare end de nuværende.

2. Husdyrholdet, staldanlæg og drift

2.1 Husdyrholdet

2.1.1 Dyreholdet skal være sammensat som beskrevet nedenfor:

Dyrekategori	Før udvidelse			Efter udvidelse		
	Antal	DE	Stipladser	Antal	DE	Stipladser
Ammekøer	16	10		18	11,26	
Opdræt (0-6 mdr.)	6	1,22		6	1,22	
Opdræt (6-16 mdr.)	10	3,06		10	3,06	
Tyrekalve (til 450 kg)	10	2,94		9	2,65	
Tyrekalve (0-6 mdr.)	6	0,36		9	0,54	
Avlstyr	1	0,47		1	0,47	
Årssøer	300	69,96	300	300	69,96	300
Smågrise (7,2-30 kg)	7.500	42,86	1155	9.000	51,43	1.385
Slagtesvin (30-102 kg)	1.590	43,8	400	2.800	66,80	700
I alt		174,71			207,39	

2.1.2 Svinebruget tillades drevet med et dyrehold på maksimalt **195,12** DE på årsplan. Fordelingen af dyr fremgår af ovenstående tabel. Ved en væsentlig ændring i sammensætningen af dyr på stald skal Lolland Kommune informeres herom på forhånd.

2.1.3 Den godkendte produktion skal foretages jævnt fordelt over året.

2.1.4 Der skal til stadighed tilstræbes en god staldhygiejne, herunder sikre at stier holdes tørre, samt at staldene og fodringsanlæg holdes rene.

2.2 Ventilation

2.2.1 Ventilationssystemet i smågrisestalden skal rengøres og efterses, inden der sættes et nyt hold

dyr ind. Nævnte skal fremgå af egenkontrol journal.

2.2.2 Ventilationssystemet i de andre stalde skal rengøres om foråret, når staldene er tømte.

2.2.3 Ventilationsanlægget skal vedligeholdes og efterses i henhold til producentens anvisninger for pågældende anlæg.

2.3 Fodring

2.3.1 Til slagtesvinene må der maksimalt tildeles 152 gram råprotein/FE.

2.3.2 Det skal dokumenteres, at der kun anvendes 152 gram råprotein/FE.

2.4 Energi- og vandforbrug

2.4.1 Der skal senest den 1. august 2009 fremsendes en handlingsplan, der redegør for, hvordan energi- og vandforbruget kan reduceres

2.5 Affald

2.5.1 Arealerne omkring bygningerne og tilkørselsvej skal holdes ryddelige og fri for affald.

2.5.2 Animalsk affald, herunder døde dyr, skal opbevares i lukket kasse, container/kadaverkappe eller lignende, således at der i tidsrummet indtil afhentning ikke opstår uhygiejniske forhold herunder adgang for omstrefjende dyr.

2.5.3 Olie- og kemikalieaffald skal opbevares i egnet emballage og skal stå på støbt areal. Oplagspladsen skal være under tag.

2.6 Råvarer og hjælpestoffer

2.6.1 Dieselstanderens tankpistol må ikke kunne fastlåses under påfyldning.

2.7 Rengøring af staldanlæg

2.7.1 Der skal opretholdes en god staldhygiejne. Bygninger, anlæg og omgivelser skal renholdes, således at lugtgener begrænses mest muligt.

2.8 Uheld og risici

2.8.1 Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til alarmcentralen 112 samt efterfølgende straks at kontakte Lolland Kommunes Teknik- og Miljømyndighed, tlf.: 5467 6767. Senest 14 dage efter hændelsen skal der, skriftligt overfor Lolland Kommune, redegøres for baggrunden for uheldet samt hvilke tiltag, der påtænkes foretaget til forebyggelse af lignende uheld i fremtiden.

2.8.2 Der skal, senest en måned efter godkendelse er meddelt, foreligge en beredskabsplan for Højfældevej som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Denne beredskabsplan skal vedligeholdes så oplysningerne i den altid er opdateret.

- 2.8.2 Der skal til stadighed forefindes et let tilgængeligt eksemplar af en beredskabsplan på bedriften.
- 2.8.3 Beredskabsplanen skal årligt af den ansvarlige for driften vurderes og evt. opdateres. Seneste vurdering og evt. opdatering skal fremgå af planen.
- 2.8.4 Samtlige ansatte på bedriften skal være bekendt med beredskabsplanen, samt vide, hvor den er tilgængelig.
- 3. Gødningsproduktion**
- 3.1 Flydende husdyrgødning**
- 3.1.1 Såfremt der ikke bruges selvlæssende gyllevogn, skal der etableres en læsseplads ved gyllebeholderen på 1.000 m². Læssepladsen skal have afløb, så evt. spild kan opsamles i gyllebeholderen.
- 3.1.2 Der skal foretages kontrol af rørsamlinger og rørføringer til gylletransport mindst hvert 10. år samtidig med beholderkontrollen. Kontrollen skal udføres af en autoriseret kloakmester.
- 3.1.3 Hvis en gyllebeholder tages ud af drift, skal den rengøres. Såfremt gyllebeholderen afmeldes beholderkontrol, skal den gøres uanvendelig inden førstkommande 1. januar.
- 3.1.4 Ved håndtering af gylle gennem ikke-faste installationer, der ikke lever op til §18 i bekendtgørelse nr. 1695 af 19. december 2006 om husdyrhold og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v., **generelle bestemmelser i gældende husdyrgødningsbekendtgørelse** skal dette foretages under konstant opsyn, således at evt. brud straks opdages og pumpningen i så fald afbrydes.
- 3.1.5 Gyllebeholderen fra 2003 skal etableres med fast overdækning i form af teltoverdækning med indvendigt skørt.
- 3.1.6 Åbning af teltdugen må kun ske i forbindelse med omrøring, tømning og udbringning af gylle.
- 3.1.7 Skader på teltoverdækningen skal repareres inden for en uge efter skadens opståen.
- 3.1.8 Såfremt en skade ikke kan repareres inden for en uge, skal der indgås aftale om reparation inden for to hverdage efter skadens opståen. Tilsynsmyndigheden underrettes straks herom.
- 3.2 Fast gødning inkl. dybstrøelse**
- 3.2.1 2/3 af møddingspladsen skal overdækkes, og frisk gødning overdækkes som minimum en gang om ugen.
- 4. Forurening og gener fra husdyrbrugets anlæg**
- 4.1 Lugt**
- 4.1.1 På udspretningsarealet tæt på golfbanen (se bilag 3) må der ikke udbringes gylle, kun staldmøg eller handelsgødning.

- 4.1.2 Udbringning af staldmøg på arealet tæt på golfbanen skal foregå i vintermånederne.
- 4.1.3 Der skal tages hensyn til vindretningen, når der udbringes staldmøg, således at udbringningen medfører så få lugtgener som muligt.
- 4.1.4 Ved hverdagsarrangementer på golfbanen må der, såfremt golfbanen har underrettet ejer Børge Sørensen, så vidt muligt, ikke bringes gylle ud i ugen op til arrangementet.
- 4.1.5 Ved gyllekørsel på alle udspretningsarealer tages der generelt hensyn til vindretningen således at lugtgener minimeres.
- 4.1.6 Gylleudbringning forsøges overstået på så få dage som muligt, således at lugtgener minimeres.
- 4.1.7 Såfremt der efter kommunens vurdering opstår væsentlige lugtgener, der vurderes at være væsentlig større end der kan forventes ifølge grundlaget for miljøvurderingen, kan kommunen meddele påbud om, at der skal indgives og gennemføres projekt for afhjælpende foranstaltninger.

4.2 Transport

- 4.2.1 Såfremt det anslåede årlige antal transporter i forbindelse med projektet, der fremgår i den miljøtekniske vurdering, overstiges med mere end 10 %, skal kommunen kontaktes og vurdere om det medfører væsentlige gener for de omboende.

4.3 Støjkilder

- 4.3.1 Virksomhedens bidrag (normalt kun fra faste installationer) til støjbelastningen i omgivelserne må ikke overstige følgende værdier, målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer:

Mandag-fredag kl. 07-18 (8 timer)	Alle dage kl. 18-22 (1 time)	Alle dage kl. 22-07 (½ time)	Alle dage kl. 22-07 maksimal værdi
Lørdag kl. 07-14 (7 timer)	Lørdag kl. 14-18 (4 timer)		
	Søn- og helligdage kl. 07-18 (8 timer)		
55 dB(A)	45 dB(A)	40 dB(A)	55 dB(A)

- 4.3.2 Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µpa). Tallene i parenteserne angiver midlingstiden indenfor den pågældende periode.
- 4.3.3 Virksomheden skal, for egen regning, dokumentere, at støjvilkårene overholdes, hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet. Dokumentationen for overholdelse af støjkravene kan være i form af målinger i ejendommens omgivelser (under fuld drift) eller kildestyrkemålinger ved de enkelte støjkilder kombineret med beregninger efter den fælles nordiske beregningsmodel for industristøj.

Kravet om dokumentation af støjforholdene kan højst fremsættes en gang årligt, med mindre den seneste kontrol viser, at vilkår nr. ~~2.11.1~~ **4.3.1** ikke kan overholdes. Støjmålinger skal udføres som beskrevet i Miljøstyrelsens til enhver tid gældende støjberegningsvejledning og

foretages i punkter som forinden aftales med tilsynsmyndigheden. Støjmåling skal udføres af et akkrediteret firma.

I våde høstår kan behovet for tørring af korn og andre afgrøder være så stort, at det er nødvendigt at lade blæserne køre i døgndrift. Særligt ved køling af korn kan det være nødvendigt at gøre det om natten, da temperaturen om dagen er for høj til, at der kan køles.

4.4 Fluer og skadedyr

4.4.1 Der skal på ejendommen foretages effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra ~~Statens Skadedyrslaboratorium~~ **Institut for Agroøkologi, Aarhus Universitet**. Bekæmpelsen skal desuden foretages på tilsynsmyndighedens forlangende.

4.4.2 Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.)

4.5 Støv

4.5.1 Driften må ikke medføre væsentlige støvgener udenfor ejendommens eget areal.

4.6 Oplag af olie, affald, pesticider og øvrige kemikalier

4.6.1 Olietanke skal stå på et for olie vanskeligt gennemtrængeligt underlag, og som minimum være overdækket med et halvtag.

4.6.2 Opbevaring af diesel/fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

4.6.3 Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

4.6.4 Olie skal opbevares på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for forurening.

4.7 Sprøjtemidler

4.7.1 Påfyldning af vand i forbindelse med brug af sprøjtemidler må ikke ske ved direkte opsugning fra søer, vandløb eller brønde/boringer. Der må ikke være risiko for afløb til dræn eller vandløb.

5. Påvirkning fra arealerne

5.1 Udbringningsarealerne

5.1.1 Udbringning af husdyrgødning fra produktionen må kun finde sted på de 164,6 ha udspretningsareal, som fremgår af den miljøtekniske beskrivelse (bilag 1).

5.1.2 På bedriftens arealer (bilag 2) må der maksimalt udbringes husdyrgødning svarende til 220,59 DE pr. planår (1/8 til 31/7), således at der på bedriftens arealer ikke udbringes mere end 1,33 DE/ha.

Der kan ved tilsynet anmodes om dokumentation herfor for de seneste 5 år fx i form af de indsendte gødningsregnskaber. (Dette vilkår træder dog først i kraft fra godkendelsesdatoen og således skal der ikke de første år kunne fremvises gødningsregnskaber, som dokumenterer dette 5 år tilbage i tiden)

5.1.3 Der må ikke udbringes husdyrgødning i en zone nærmere end 10 meter fra det næringsstoffølsomme område (lokalitet 3), som angivet på bilag 4.

6. Bedst tilgængelige teknologi/Renere teknologi

6.1 BAT/Renere teknologi

6.1.1 Der skal i godkendelsesperioden foretages fornøden forureningsbegrænsning på basis af principper om bedst tilgængelig teknik til nedbringelse af eventuelle gener fra stalde og gødningsopbevaring.

6.1.2 Ved erstatning af råvarer og hjælpestoffer skal virksomheden dokumentere, at erstatningen sker til mindre miljøbelastende råvarer og hjælpestoffer.

6.1.3 Anlæg, der er særligt energiforbrugende, fx ventilationsanlæg, skal kontrolleres og vedligeholdes således at de altid kører energimæssigt optimalt.

7. Egenkontrol og dokumentation

7.1 Egenkontrol

7.1.1 På tilsynsmyndighedens forlangende skal virksomheden dokumentere overholdelse af denne godkendelses vilkår.

7.1.2 Der skal føres journal over dato og aktivitet vedr. udspreddning af gylle og sprøjtning i marken. Journalen skal kunne forevises på forlangende af tilsynsmyndigheden.

7.1.3 Ved driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, som indebærer fare for forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges. Den driftsansvarlige har pligt til at afværge følgerne af uheld bedst muligt.

7.1.4 Følgende skal registreres i en driftsjournal, der skal opbevares på bedriften i mindst 5 år;

- **En årlig opgørelse pr. 1. januar over husdyrproduktionen og opbevaringskapaciteten for husdyrgødning. Opgørelsen kan f.eks. være den pågældende del af gødningsregnskabet, effektivitetskontrol eller slagterifregninger.**
- ~~Hvornår der har været udført autoriseret kontrol af rørsamlinger og rørføringer til gylletransport, samt de fejl og mangler, der måtte være konstateret og udbedret~~
- ~~Hvornår der er foretaget aflæsning af el-forbrug/vandforbrug samt aflæsningsværdier og hvad der evt. er foretaget for at reducere forbruget.~~
- ~~Om og hvornår der har været større driftsstop af anlæg, hvor længe, og hvorfor samt hvad der evt. er foretaget for at rette fejl og mangler~~

- **Registrering af væsentlige driftsforstyrrelser eller uregelmæssigheder, der har eller kan have en miljømæssig betydning. Der skal redegøres for type, omfang og afhjælpende foranstaltninger.**
- ~~Der skal til enhver tid foreligge dokumentation for, at affaldet bortskaffes miljømæssigt forsvarligt (f.eks. kvittering for køb af kuponhæfte til genbrugsstationen)~~
- **Kvitteringer for aflevering af farligt affald så som spildolie, oliefiltere, akkumulatorer m.v.**
- **Kvitteringer for aflevering af kadaver samt andet affald**
- ~~Dokumentation i form af forpagtnings- og overførselsaftaler om husdyrgødning (af mindst 1 års varighed) m.v. opbevares i mindst 5 år og forevises kommunen på forlangende.~~
- Dokumentation for vedligeholdelse og eftersyn af ventilationsanlæg.
- ~~Antallet af transporter til og fra ejendommen skal noteres i de første to år efter at godkendelsen er meddelt.~~
- **Der skal føres en logbog for gyllebeholderen fra 2003, hvori eventuelle skader på teltoverdækningen noteres med angivelse af dato for skaden samt dato for reparation. Logbogen skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.**

En samlet liste over gældende vilkår efter denne revurdering findes i bilag 1.

2.2 Samlet vurdering

Det er Lolland Kommunes vurdering, at nye vilkår stillet ved denne revurdering - sammen med de vilkår, som fastholdes fra den gamle miljøgodkendelse - sikrer, at produktionen af slagtesvin på Højfjældevej 5, 4900 Nakskov på afgørelsestidspunktet sker under anvendelse af BAT.

Vilkår, der ikke længere er relevante er slettet, og der er stillet nye vilkår til opnåelse af BAT, til forbedring af egenkontrol og til dokumentation af, at vilkår efter denne revurdering er efterkommet samt vilkår om beredskabsplan.

2.3 Offentliggørelse af afgørelsen og klagevejledning

Denne afgørelse kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet ifølge Husdyrgodkendelseslovens § 76, stk. 1. Klageberettigede er en række organisationer fastlagt i loven, samt alle med en væsentlig individuel interesse i afgørelsen.

Klagen skal indsendes via Klageportalen, som findes på www.borger.dk eller på www.virk.dk. Fristen er 4 uger efter offentliggørelsen af afgørelsen. Klagen skal være modtaget senest 26. maj 2017.

Når klagen er indgivet via Klageportalen, vurderer Lolland Kommune om klagen giver anledning til at ændre afgørelsen. Hvis Lolland Kommune fastholder afgørelsen, sender vi relevante oplysninger i sagen videre til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Det er en forudsætning for at få behandlet klagen, at der indbetales et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationers til Miljø- og Fødevareklagenævnet via Klageportalen. Hvis klageren får helt eller delvist medhold, refunderer Miljø- og Fødevareklagenævnet gebyret.

Hvis du mener, du er berettiget til at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du kontakte Lolland Kommune. Om du fritages, er Miljø- og Fødevareklagenævnet afgørelse.

Lolland Kommune giver besked til den, som har fået denne afgørelse, om at den er blevet påklaget.

Ifølge Husdyrgodkendelsesloven § 81, stk. 1 har en klage over denne afgørelse ikke opsættende virkning, medmindre klagenævnet bestemmer andet.

Ønskes afgørelsen afgjort ved domstolene, skal retssagen jf. Husdyrgodkendelsesloven § 90 være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt.

2.4 Retsbeskyttelse

Nye og ændrede vilkår er ikke omfattet af 8 års retsbeskyttelse, da de er meddelt som påbud efter Husdyrgodkendelseslovens § 39 jf. § 41.

For oprindelige vilkår meddelt i 2009, som ikke er ændret eller slettet, er de 8 års retsbeskyttelse udløbet.

Der er derfor ingen retsbeskyttelse på vilkårene, som er det samlede resultat af denne revurdering (se bilag 1).

2.5 Ny revurdering

Ny revurdering skal ske 10 år efter den revurdering er afsluttet – det vil sige i 2027.

Produktionen af slagtesvin på ejendommen er nu omfattet Husdyrgodkendelsesloven § 11, idet der produceres mere end 75 DE på ejendommen.

2.6 Underretning om godkendelsen

Den endelige godkendelse er fremsendt til følgende:

- Børge Sørensen, Højfældevej 5, 4900 Nakskov (ejer og driftsherre)
- Ann Frost (ansøgers konsulent) – af@gefion.dk
- Styrelsen for Patientsikkerhed – sjl@sst.dk
- Danmarks Naturfredningsforening (DN) – dnlolland-sager@dn.dk
- Det Økologiske Råd – husdyr@ecocouncil.dk
- Dansk Ornitologisk Forening (DOF) – natur@dof.dk, lolland@dof.dk
- Danmarks Sportsfisker Forbund – post@sportsfiskerforbundet.dk
- Danmarks Fiskeriforening – mail@dkfisk.dk

- Ferskvandsfiskeriforeningen – nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
- Friluftsrådet – fr@friluftsradet.dk
- Friluftsrådet Storstrømmen – jakobsen.terkel@gmail.com
- Dansk Botanisk Forening – perh@snm.ku.dk

Lolland Kommune den 27. april 2017

Catarina Jensen

Natur- og miljøsagsbehandler

3 Generelle forhold om husdyrproduktionen

I dette kapitel beskrives driften af husdyrbruget, sammensætningen af dyreholdet og staldindretningen. Forhold omkring fodring, vand- og energiforbrug m.v. er angivet i afsnit 5 vedrørende BAT.

3.1 Generelt om husdyrproduktionen og revurderingen

Generelt om husdyrproduktionen

Ejendommen er miljøgodkendt i 2009 og ikke tidligere revurderet. Det godkendte dyrehold er 300 årssøer, 9.000 smågrise (7,2-30 kg), 2.800 slagtesvin (30-102 kg) samt et kvæghold bestående af 18 ammekøer, 6 opdræt (0–6 mdr.), 10 opdræt (6-16 mdr.) 9 tyrekalve (til 450 kg), 9 tyrekalve (0-6 mdr.) samt 1 avlstyr, i alt svarende til 220,59 DE efter dagældende beregning. Dyreholdet svarer efter nugældende dyreenhedsberegning til 195,12 DE.

Der ansøges ikke om ændringer af husdyrproduktionen eller ændringer af bygninger.

Situationsplan fremgår af Bilag 2.

Kommunens bemærkninger og vurderinger

Formålet med revurderingen af miljøgodkendelsen er at sikre, at husdyrproduktionen anvender BAT i driften. I forbindelse med revurdering af miljøgodkendelsen, skal der derfor foretages vurderinger af husdyrbrugets drift i forhold til BAT indenfor management, foder, vand- og energiforbrug, opbevaring og udbringning af husdyrgødning.

Derudover skal der vurderes på ejendommens ammoniakdeposition på de nærmeste kategori 1 og 2 naturområder.

I en revurdering skal der ikke vurderes på forhold omkring lokalisering, lugtemissioner og arealanvendelse.

3.2 Biaktivitet

Der vurderes af Lolland Kommune, at der ikke er biaktiviteter på ejendommen.

3.3 Meddelelsespligt for anlæg og ejerforhold

Alle ændringer og udvidelse af driften og produktionen på ejendommen, der ligger ud over det, der er givet mulighed for med denne revurdering, skal forelægges Lolland Kommune til vurdering af, om ændringen eller udvidelsen kræver en ny miljøgodkendelse eller er anmeldeligt.

Den driftsansvarlige skal underrette Lolland Kommune, såfremt der sker ejerskifte eller udskiftning af den driftsansvarlige, eller hvis husdyrproduktionen helt eller delvist ophører i en periode.

Bedriften skal desuden til enhver tid leve op til gældende regler i lovgivningen, selvom disse regler kan være skærpede i forhold til denne revurdering.

3.4 Husdyrproduktionen

Oplysninger fra ejeren og tidligere afgørelser

Der er i 2009 meddelt miljøgodkendelse til et dyrehold bestående af 300 søer, 9.000 smågrise (7,2-30 kg), 2.800 slagtesvin (30-102 kg) samt 18 ammekøer med opdræt og 1 avlstyr, svarende til i alt 195,12 DE.

Der ændres ikke på staldindretningen eller dyreholdet på ejendommen.

Kommunens bemærkninger og vurderinger

Husdyrproduktionen på ejendommen kan ikke ændres i forbindelse med en revurdering, og derfor fastholdes ejendommens tilladte dyrehold. I forbindelse med revurderingen opdateres vilkår 2.1.1 og 2.1.2, så det tidligere husdyrhold ikke fremgår og beregningen af DE opdateres.

Lolland Kommune finder ikke anledning til at ændre miljøgodkendelsens generelle vilkår 1.3.1-1.3.3.

I godkendelsen fra 2009 er der i vilkår 1.3.3 stillet vilkår omkring de ansattes kendskab til vilkårene i miljøgodkendelsen. Vilkåret suppleres med et påbud om, at revurderingen altid skal være tilgængelig på ejendommen.

Påbud efter denne revurdering

- Husdyrholdet skal være sammensat, som beskrevet nedenfor:

Dyreart	Antal	Stipladser
Ammekøer	18	
Opdræt (0-6 mdr.)	6	
Opdræt (6-16 mdr.)	10	
Tyrekalve (til 450 kg)	9	
Tyrekalve (0-6 mdr.)	9	
Avlstyr	1	
Årssøer	300	300
Smågrise (7,2-30 kg)	9.000	1.385

Revurdering af miljøgodkendelse, Højfældevej 5, 4900 Nakskov, 2017 – 27. april 2017

Slagtesvin (30-102 kg)	2.800	700
I alt		

- Et eksemplar af denne revurdering skal altid være tilgængelig på Højfældevej 5, 4900 Nakskov.

Forhold omkring BAT og egenkontrol fremgår af afsnit 5 og 6.

4 Forurening og gener fra husdyrbruget

I dette kapitel beskrives ammoniakfordampningens betydning for naturområder. Forhold omkring lugt, transport, støj, fluer, støv og lys skal ikke vurderes på ny i forbindelse med revurderinger.

4.1 Ammoniak og natur

Ansøger oplyser

De naturområder, der er omfattet af § 7, nr. 1 og 2 (hhv. kategori 1 og kategori 2 natur) i bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug ligger langt væk fra anlægget.

Til beregning af ammoniakdepositionen er Miljøstyrelsens beregningsprogram Husdyrgodkendelse.dk anvendt. Der er regnet til de nærmeste kategori 1 og 2 naturområder.

Det nærmeste kategori 1 naturområde er Egeblandskov i Halsted Kloster Dyrehave (Natura 2000 område nr. 178, Habitatområde H157). Naturområdet er beliggende ca. 1.250 m nordøst for anlægget. Udpegningsgrundlaget for Natura 2000 området er Eremit (1080), Bøgeskove på muldbund (9130) samt Egeskove på blandskove på mere eller mindre rig jordbund (9160). Kommunen har foretaget beregning af husdyrbrugets ammoniakdeposition i naturområdet i scenarieberegning skema nr. 96689 i www.husdyrgodkendelse.dk. Husdyrholdet på Højfjældevej 5 medfører en totaldeposition i to punkter i naturområdet på 0,2 kg N/ha/år.

Der er beregnet ammoniakdeposition på et overdrev, kategori 2 ca. 10,5 km nord øst for ejendommen. Beregningerne viser, at naturområdet ikke påvirkes med ammoniak fra husdyrproduktionen.

Kommunens bemærkninger og vurdering

I revurderinger skal der ses på ammoniakdepositionen på kategori 1 og 2 natur omfattet af Husdyrgodkendelseslovens § 7, stk. 1, nr. 1 og 2. Lovens krav om totaldepositioner skal opfyldes indenfor en frist givet af kommunen. Vilkår til opfyldelse af kravene kan ved revurderinger kun gennemføres i overensstemmelse med princippet om BAT. Påbud, ud over hvad der følger af BAT, skal være begrundet i en væsentlig forurening.

Ifølge CHR er der ikke husdyrbrug i nærheden af Natura 2000 område nr. 178, der udløser anvendelse af kumulationsmodellen ved vurdering af den maksimalt tilladelige totaldeposition af ammoniak fra husdyrbruget. Idet der ikke er andre husdyrbrug ud over det ansøgte i nærheden af naturområdet Natura 2000-område nr. 178, er den maksimalt tilladte totaldeposition fra husdyrproduktionen på Højfjældevej 5 0,7 kg N/ha/år.

Ud fra beregningerne for total ammoniakdeposition på de nærmeste kategori 1 og 2 naturområder vurderer Lolland Kommune, at produktionen ikke påvirker naturområderne væsentligt, og at projektet kan gennemføres uden væsentlig negativ påvirkning af naturen i området og Natura 2000.

På baggrund af ovenstående vurderinger, er det ikke relevant med en tidsfrist for overholdelse af krav til ammoniakdeposition, og der stilles ikke specielle vilkår for ammoniakemission fra anlægget i forhold til natur.

5 Bedst tilgængelige teknik (BAT)

I dette afsnit er redegjort for ansøgers anvendelse og fravalg af bedste tilgængelige teknologi (BAT) i den ansøgte produktion.

5.1 Bedste tilgængelig staldteknologi og ammoniakemission

Ansøger oplyser

Staldsystemer i ansøgt situation fremgår af nedenstående tabel:

Kategori	Antal/DE	Staldsystem
Slagtesvin, 30-105 kg	9.163/230,37	Delvis spaltegulv, 25-49% fast gulv

Iht. Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier må produktionen give anledning til 0,35 kg ammoniak pr. slagtesvin. Der skal korrigeres for vægt, da svinene er fra 30-105kg.

Der er i ansøgningssystemet lavet en BAT beregning, jf. Miljøministeriets Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik. Her tages udgangspunkt i Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier for de dyretyper, der forefindes på husdyrbruget. BAT Ammoniakemission og – grænseværdi herfor fremgår af tabel nedenfor.

I Miljøgodkendelsen fra 2009 var der indført en foderkorrektio n på råprotein på slagtesvinene på 152 g råprotein/FE. Denne er slettet i ansøgt drift i skemaet, da 152 g råprotein ligger over det normtal, der regnes med i systemet i dag.

	Maksimalt Kg NH3-N år
Den samlede emissionsgrænseværdi for eksisterende stalde (BAT-krav)	2.867 kg NH3-N
Ammoniakemission uden tiltag	2.804 kg NH3-N

BAT ammoniak-emissionsgrænseværdierne er overholdt for ejendommen uden tiltag i husdyrproduktionen. BAT-kravet er således overholdt gennem anvendelse af staldsystem med delvis spaltegulv (25-49 % fast gulv) samt fast overdækning på eksisterende gyllebeholder på 2.000 m³.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Referencestalden i forhold til BAT jf. BREF-dokumentet er for svineholdet en fuldspaltestald med gødningskanal nedenunder. Staldsystemet til slagtesvinene er fast gulv. Ifølge BREF-dokumentet³ opfylder de valgte staldsystemer til svineproduktionen således kravene til BAT, idet delvist spaltegulv er med på listen over BAT-staldsystemer til søer og smågrise. Lolland Kommune finder derfor, at delvist spaltegulv er BAT, da

³ EU BREF-notes juli 2003. BAT-Reference-dokument.

ammoniakemissionen fra delvis spaltegulv er lavere end fra stalde med fuldspaltegulv. Staldsystemet på ejendommen ændres ikke.

Ammekøerne går i bindestald med riste, mens resten af kvæget går på dybstrøelse. Halvdelen af kvæget er udegående 6 mdr. om året. Der findes ikke BAT-standardvilkår for kvæg på dybstrøelsessystemer, og reference staldsystemet for ammekøer er sengestald med kanal, linespil i henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen. Ammoniakemissionen fra staldsystemet bindestald med riste er lavere end emissionen fra staldsystemet sengestald med kanal og linespil. Staldsystemet på ejendommen ændres ikke.

Det fremgår af ansøgningssystemets beregninger, at ammoniakemissionsgrænsen for anlægget, for husdyrproduktionen er overholdt uden yderligere tiltag. Da BAT-emissionsgrænsen beregnet ud fra BAT-standardvilkår (hvor muligt) samlet set overholdes for hele husdyrproduktionen, har Lolland Kommune ikke yderligere bemærkninger omkring staldanlægget eller vurderet anledning til krav om redegørelse for alternative miljøteknologier.

Der er ikke stillet påbud omkring ammoniakemissionen fra husdyrproduktionen.

5.2 Bedste tilgængelig foderteknologi

Ansøger oplyser

Der købes færdig foderblanding til slagtesvinene, som blæses ind. Der er filter på siloerne.

Alt foder til søerne blandes selv.

Øvrigt leveret foder og korn tippes i korngrav på ejendommen.

For at overholde kravet om 15 % ammoniakreduktion blev der i miljøgodkendelsen fra 2009 anvendt en foderkorrektion på råprotein på slagtesvinene på 152 g råprotein/FE mod dagældende norm på 156 g råprotein/FE. I nærværende revurdering er nævnte foderoptimering slettet, da 152 g råprotein ligger over det normtal, der regnes med i systemet i dag (145,8 g råprotein/FE).

For fosfor er der udregnet et BAT niveau i nedenstående tabel (i fiktivt skema nr. 96494 er det dokumenteret, at fosforkravet er overholdt). Der er ikke BAT på fosfor for ammekøerne.

Dyretype	Antal DE	Kg P/DE	Kg P i alt
Slagtesvin (fast gulv)	66,67 DE	22,5 kg P/DE	1.500,07 kg P
Smågrise (toklima)	39,79 DE	29,2 Kg P/DE	1.161,87 kg P
Søer, ind.opst. delv.	48,87 DE	23,9 kg P/DE	1.167,99 kg P
Søer, faresti, kasse	20,35 DE	23,9 kg P/DE	486,37 kg P
			4.316,31 kg P

Kommunens bemærkninger og vurdering

BAT-kravet omkring ammoniakemission er overholdt gennem det anvendte staldsystem samt fast overdækning af eksisterende gyllebeholder på 2.000 m³. Det er derfor ikke relevant at stille vilkår omkring råprotein optimeret fodring.

Det er oplyst, at foderplaner opdateres løbende. Produktionen lever op til BAT jf. BREF-dokumentets beskrivelser, idet der foretages styring af næringsstofindholdet i foderet, og der anvendes fasefodring.

Ansøgers konsulent har beregnet BAT-kravet til fosforemission for svineholdet på ejendommen. BAT-kravet er beregnet til 4.316 kg P ab dyr. Af scenarieberegning nr. 96494 i husdyrgodkendelse.dk fremgår det, at den totale fosforemissionen fra svineholdet er 4.229 kg P ab dyr. Der forefindes ikke BAT-standardvilkår for fosfor for kvægholdet, hvorfor fosforemissionen herfra følger normerne for de aktuelle dyretyper og staldsystemer. På baggrund heraf vurderes BAT-kravet til fosforemissionen for det samlede husdyrhold at være overholdt.

Det er Lolland Kommunes vurdering, at BAT-kravet til hhv. ammoniak- og fosforemission fra husdyrholdet er overholdt. Der stilles derfor ikke påbud om foderoptimering for husdyrholdet, og vilkårene 2.3.1 og 2.3.2 vedr. fodring i miljøgodkendelsen fra 2009 udgår.

5.3 Energiteknologi på anlæg (BAT)

Ansøger oplyser

I so- og smågrisestaldene er der diffus ventilation, som er kendetegnet ved konstant åbningsareal og lufttilførsel til staldrummet med lille hastighed. Der er 12 afkast på taget.

Slagtesvinestalden har undertryksventilation, hvor luften trækkes ind gennem ventiler i væggen og tagfladen. Der er tre afkast, som er placeret ca. 1 m over tagfladen.

Der anvendes energi til opvarmning af stalde, gyllepumpning, belysning og ventilering af stalde.

Energiforbruget er estimeret til 139.500 kWh ud fra Håndbog for svinehold 2007.

Der er en 2.500 l olietank og en 1.400 l dieseltank på ejendommen.

Lyset på ved stalden tændes manuelt og er kun sjældent tænkt f.eks. ved udlevering af grise. Udendørslys er etableret med bevægelsessensorer.

Kommunens bemærkninger og vurdering

I henhold til BREF er det med henblik på at reducere energiforbruget BAT at anvende naturlig ventilation. Når der anvendes mekanisk ventilation er det BAT at optimere udformningen af ventilationssystemet samt at undgå modstand gennem hyppig eftersyn og rengøring af ventilationssystemet. Det er desuden BAT at anvende lavenergibelysning.

Ejendommens ejer har redegjort for at BREF-dokumentet følges. Det er således Lolland Kommunes vurdering, at ejendommen lever op til BAT i forhold til energiforbrug og –optimering. Der stilles ikke konkrete påbud omkring BAT i forhold til energiforbrug.

Vilkår 2.2.1-2.2.3 omkring vedligehold af ventilationssystem er bibeholdt. Vilkår 2.4.1 om handlingsplan for reduktion af energi- og vandforbrug slettes, idet kommunen finder det økonomiske incitament til reduktion af ressourcer (energi og vand) i forhold til at optimere på anlæggets indretning og drift.

5.4 Vandteknologi på anlæg (BAT)

Ansøger oplyser

- Ifølge BREF der vedrører fjerkræ og svineproduktion, anvendes der BAT, når der er anvendes højtryksrensning til vask af stalde, og når drikkenipler er placeret over trug.
- Der foretages højtryksvask af stalde mellem hvert hold af grise.
- Drikkenipler placeres over fodertrug, så spild undgås.
- Stalde sættes i blød inden vask, hvilket nedsætter forbruget af vand.
- Drikkevandsnipler m.m. efterses og udskiftes, når det skønnes nødvendigt.
- Vandforbruget registreres og monitoreres løbende for at forebygge spild og for at undgå eventuelt ødelagte vandvær.

Kommunens bemærkninger og vurdering

I henhold til BREF er det med henblik på at reducere vandforbruget BAT at rengøre stald og inventar med højtryksrenser efter hver produktionscyklus, at foretage regelmæssig kalibrering af drikkevandsanlæg for at undgå spild, at registrere vandforbrug samt at finde og reparere evt. lækager. Vedrørende anvendelse af drikkevandssystemer vandnipler (i trug eller kop), vandtrug og bidenipler noteres det i BREF, at der er såvel fordele som ulemper ved alle systemer, samt at der ikke var tilstrækkelig data til at nå en BAT-konklusion.

Ejendommens ejer har redegjort for at BREF på husdyrbruget efterleves, og Lolland Kommune har ikke yderligere bemærkninger til redegørelsen. Der vurderes dermed, at husdyrbrugets vandforbrug lever op til BAT, hvis det drives som beskrevet.

5.5 Opbevaring af husdyrgødning

Ansøger oplyser

Gyllen opbevares i ejendommens to gylletanke. Der er fast overdækning på gyllebeholderen på 2.000 m³, som er opført i 2003. På den anden er der naturligt flydelag. Fast gødning opbevares på eksisterende møddingsplads.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Jf. BREF er det BAT at opbevare gylle i en stabil beholder, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger. Beholderens bund og vægge skal være tætte og korrosionsbeskyttede. Beholderne skal tømmes jævnligt af hensyn til eftersyn og vedligeholdelse – normalt 1 gang årligt. Opbevaringen af al husdyrgødning sker i gylletanke med tæt dækkende flydelag eller fast overdækning, der lever op til den generelle lovgivning og krav i forhold til BREF-dokumentet. Der er i miljøgodkendelsen fra 2009 beregnet en opbevaringskapacitet på ejendommen svarende til ca. 10 måneder. Lolland Kommune vurderer, at BAT i forhold til opbevaring af husdyrgødning dermed er efterkommet, og at der er tilstrækkelig opbevaringskapacitet på ejendommen.

Der meddeles påbud om fortsat fast overdækning på gyllebeholder fra 2003. Endvidere meddeles påbud i forbindelse med driften af den faste overdækning i henhold til Miljøstyrelsens teknologiblad om fast overdækning af gyllebeholdere, 2011. Påbud vedr. fast overdækning i forhold til egenkontrol fremgår af afsnit 6.

Vilkår 3.2.1 vedr. overdækning af møddingsplads slettes, idet forholdet reguleres gennem husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Påbud efter denne revurdering

- Gyllebeholderen fra 2003 skal etableres med fast overdækning i form af teltoverdækning med indvendigt skørt.
- Åbning af teltdugen må kun ske i forbindelse med omrøring, tømning og udbringning af gylle.
- Skader på teltoverdækningen skal repareres inden for en uge efter skadens opståen.
- Såfremt en skade ikke kan repareres inden for en uge, skal der indgås aftale om reparation inden for to hverdage efter skadens opståen. Tilsynsmyndigheden underrettes straks herom.

5.6 Udbringning af husdyrgødning

Kommunens bemærkninger og vurdering

Jf. BREF er det med henblik på at reducere tabet af næringsstoffer til omgivelserne BAT at afbalancere tilførslen af gødning med afgrødens behov for næringsstoffer. Det er endvidere BAT at reducere risikoen for forurening af omgivelserne ved ikke at tilføre gødning til vandmættede, oversvømmede, frosne eller snedækkede arealer. Endvidere at undlade at tilføre gødning til arealer der skråner, støder direkte op til vandløb samt at udbringe gødning så tæt som muligt på tidspunktet for afgrødens optagelse af næringsstoffer. Det er endvidere BAT at tilrettelægge udbringningen af husdyrgødningen, således at risikoen for lugtgener for omgivelserne minimeres.

For så vidt angår BAT i relation til udbringning af husdyrgødning på arealerne er det Miljøstyrelsens opfattelse, at gældende lovregulering, herunder allerede gennemførte ændringer af husdyrgødningsbekendtgørelsen, er BAT.

Det er Lolland Kommunes vurdering, at det lever op til BAT, hvis udbringning af husdyrgødning sker efter gældende lovgivning for transport og udbringning. Der meddeles således ikke påbud i forhold til implementering af BAT for så vidt angår udbringning af husdyrgødning.

Vilkårene 1.3.5, 4.1.1-4.1.6 samt vilkår 7.1.2 vedrørende arealer og udbringning af husdyrgødning udgår, idet forholdene ikke længere reguleres via miljøgodkendelsen til husdyrbruget.

Vilkår 5.1-5.1.3 udgår, idet arealer ikke længere reguleres gennem miljøgodkendelse af husdyrbruget.

5.7 Management

Ansøger oplyser

- Ejendommen drives efter princippet "godt landmandskab".
- Bedriftens medarbejdere bliver løbende uddannet gennem kurser, efteruddannelse og deltagelse i erfa-grupper.
- Medarbejdere vil blive orienteret om ejendommens miljøgodkendelse og være bekendt med vilkårene i miljøgodkendelsen.
- Affald bortskaffes så vidt muligt til genbrug. Ikke genbrugbart affald køres i deponi på den lokale genbrugsplads.
- Der tages videst muligt hensyn til naboer ved udspredding af gylle.
- Rengøring i og omkring ejendommen foretages jævnlig for at undgå uhygiejniske forhold og for at nedsætte risikoen for tilhold af eventuelle skadedyr, samt for at mindske risikoen for lugtgener for omkringboende.
- Der føres årlig kontrol over vand- og energiforbrug.
- Vand- og energiforbrug opgøres årligt i forbindelse med ejendommens regnskab.
- I ejendommens effektivitetskontroller registreres desuden foderforbrug, produktionsresultater og lign.
- Der forefindes en beredskabsplan, der beskriver forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle, brand mv.

Kommunens bemærkninger og vurdering

I henhold til BREF (2003) er det BAT at uddanne bedriftens personale, at registrere energi- og ressourceforbrug samt forbrug og anvendelse af handels- og husdyrgødning. Endvidere at have procedurer for at sikre ren- og vedligeholdelse af bygninger og inventar, at planlægge gødning af markerne korrekt samt at have nødfremgangsmåde ved evt. uheld. Miljøstyrelsen har ikke opstillet egentlige branchespecifikke krav til management i forbindelse med fastlæggelsen af de vejledende BAT-standardvilkår, da management vil afhænge af de driftsmæssige forhold på den enkelte ejendom.

Lolland Kommune vurderer, at en beredskabsplan for håndtering af uheld er at betragte som BAT. Der meddeles derfor påbud om beredskabsplan for ejendommen. Der er meddelt påbud om, at der altid skal opbevares et tilgængeligt eksemplar af revurderingen på ejendommen, sådan at husdyrproduktionens ejer og ansatte aldrig er i tvivl om vilkårene for husdyrproduktionens drift.

Vilkår 2.1.4 om staldhygiejne slettes, idet det er omfattet af miljøgodkendelsens vilkår 2.7.1. Vilkår 2.8.2 vedr. beredskabsplan opdateres. I afsnit 6 vedr. egenkontrol er der meddelt påbud om egenkontrol i forhold til beredskabsplan.

Vilkår 4.2.1 vedr. transport udgår, idet forholdet vurderes at være et tilsyns anliggende.

Vilkår 4.4.1 omkring skadedyrsbekæmpelse fastholdes med den ændring, at Statens Skadedyrslaboratorium ændres til Institut for Agroøkologi, Aarhus Universitet.

Vilkårene 6.1.1 og 6.1.2 udgår, idet nærværende revurdering sikrer implementering af BAT på husdyrbruget.

Påbud efter denne revurdering

- Et eksemplar af denne revurdering skal altid være tilgængeligt på Højfjældevej 5, 4900 Nakskov.
- Der skal til stadighed forefindes et let tilgængeligt eksemplar af en beredskabsplan på bedriften.
- Beredskabsplanen skal årligt af den ansvarlige for driften vurderes og evt. opdateres. Seneste vurdering og evt. opdatering skal fremgå af planen.
- Samtlige ansatte på bedriften skal være bekendt med beredskabsplanen, samt vide, hvor den er tilgængelig.

6 Kontrol, egenkontrol og dokumentation

I dette kapitel er krav om egenkontrol fra de foregående kapitler samlet.

Kommunens bemærkninger og vurdering

For overblikkets skyld har Lolland Kommune valgt at samle vilkår om egenkontrol i dette afsnit.

En del egenkontroller, som har betydning for miljø og tilsyn med denne miljøgodkendelse er reguleret i gældende lovgivning – herunder:

- Logbog over flydelag på åbne gyllebeholdere.
- Rapporter over kontrol med gyllebeholdere
- Mark- og gødningsplaner med opgørelse over producerede dyr, efterafgrøder og mængden af gylle tildelt de enkelte markblokke.

De lovpligtige kontroller stilles ikke som påbud i denne revurdering, da det vurderes, at der ikke er behov for at skærpe disse.

Påbud om egenkontrol skal sikre, at ejendommens ejer kan dokumentere overfor tilsynsmyndigheden, at revurderingens vilkår er overholdt.

Vilkår 7.1.1 omkring dokumentation slettes, idet det er ukonkret og ikke kan håndhæves.

Vilkår 7.2.2 slettes, idet sprøjtning og udbringning af gylle reguleres efter husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Vilkår 7.1.4 præciseres i forhold til dokumentation for bortskaffelse af farligt affald, dokumentation af forpagtnings- og overførelsesaftaler slettes, log over antal af transporter slettes, idet det vedrørte de første to år efter meddelelsen af miljøgodkendelsen i 2009. Der er indsat egenkontrol for teltoverdækning af gyllebeholder fra 2003.

Påbud efter denne revurdering

Lolland Kommune har med henvisning til vurderingerne i de foregående afsnit valgt at stille følgende påbud om egenkontrol og dokumentation:

- Der skal føres en driftsjournal, der som minimum skal indeholde følgende oplysninger:
 1. En årlig opgørelse pr. 1. januar over husdyrproduktionen og opbevaringskapaciteten for husdyrgødning. Opgørelsen kan f.eks. være den pågældende del af gødningsregnskabet, effektivitetskontrol eller slagterifregninger.
 2. Registrering af væsentlige driftsforstyrrelser eller uregelmæssigheder, der har eller kan have en miljømæssig betydning. Der skal redegøres for type, omfang og afhjælpende foranstaltninger.
 3. Kvitteringer for aflevering af farligt affald så som spildolie, oliefiltre, akkumulatorer m.v.

4. Kvitteringer for aflevering af kadaver samt andet affald.
5. Dokumentation for vedligeholdelse og eftersyn af ventilationsanlæg.
6. Der skal føres en logbog for gyllebeholderen fra 2003, hvori eventuelle skader på teltoverdækningen noteres med angivelse af dato for skaden samt dato for reparation. Logbogen skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

7 Bilagsliste

Bilag 1	Vilkår – samlet liste
Bilag 2	Situationsplan
Bilag 3	Beredskabsplan

Bilag 1 – Vilkår – samlet oversigt

1.3 Generelle vilkår

- 1.3.1 Ændring i ejerforhold (eller hvem der har ansvar for driften) skal meddeles til kommunen senest 14 dage efter ændringen.
- 1.3.2 Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af den miljøtekniske beskrivelse (bilag 1 i miljøgodkendelsen) og de ændringer, der fremgår af godkendelsens vilkår.
- 1.3.3 Drifts-, indretnings-, eller bygningsmæssige ændringer, der er relevante i forhold til godkendelsen, skal anmeldes til kommunen inden gennemførelsen. Kommunen vurderer om de aktuelle planer for ændringer/udvidelse kan ske indenfor rammerne af denne miljøgodkendelse.
- 1.3.4 De vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.
- 1.3.4.1 Et eksemplar af denne revurdering skal altid være tilgængeligt på Højfjældevej 5, 4900 Nakskov.

2. Husdyrholdet, staldanlæg og drift

2.1 Husdyrholdet

- 2.1.1 Dyreholdet skal være sammensat som beskrevet nedenfor:

Dyreart	Antal	Stipladser
Ammekøer	18	
Opdræt (0-6 mdr.)	6	
Opdræt (6-16 mdr.)	10	
Tyrekalve (til 450 kg)	9	
Tyrekalve (0-	9	

6 mdr.)		
Avlstyr	1	
Årssøer	300	300
Smågrise (7,2-30 kg)	9.000	1.385
Slagtesvin (30-102 kg)	2.800	700
I alt		

2.1.3 Den godkendte produktion skal foretages jævnt fordelt over året.

2.2 Ventilation

2.2.1 Ventilationssystemet i smågrisestalden skal rengøres og efterses, inden der sættes et nyt hold dyr ind. Nævnte skal fremgå af egenkontrol journal.

2.2.2 Ventilationssystemet i de andre stalde skal rengøres om foråret, når staldene er tømt.

2.2.3 Ventilationsanlægget skal vedligeholdes og efterses i henhold til producentens anvisninger for pågældende anlæg.

2.5 Affald

2.5.1 Arealerne omkring bygningerne og tilkørselsvej skal holdes ryddelige og fri for affald.

2.5.2 Animalsk affald, herunder døde dyr, skal opbevares i lukket kasse, container/kadaverkappe eller lignende, således at der i tidsrummet indtil afhentning ikke opstår uhygiejniske forhold herunder adgang for omstrefjende dyr.

2.5.3 Olie- og kemikalieaffald skal opbevares i egnet emballage og skal stå på støbt areal. Oplagspladsen skal være under tag.

2.6 Råvarer og hjælpestoffer

2.6.1 Dieselstanderens tankpistol må ikke kunne fastlåses under påfyldning.

2.7 Rengøring af staldanlæg

2.7.1 Der skal opretholdes en god staldhygiejne. Bygninger, anlæg og omgivelser skal renholdes, således at lugtgener begrænses mest muligt.

2.8 Uheld og risici

2.8.1 Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til alarmcentralen 112 samt efterfølgende straks at kontakte Lolland

Kommunes Teknik- og Miljømyndighed, tlf.: 5467 6767. Senest 14 dage efter hændelsen skal der, skriftligt overfor Lolland Kommune, redegøres for baggrunden for uheldet samt hvilke tiltag, der påtænkes foretaget til forebyggelse af lignende uheld i fremtiden.

- 2.8.2 Der skal til stadighed forefindes et let tilgængeligt eksemplar af en beredskabsplan på bedriften.
- 2.8.3 Beredskabsplanen skal årligt af den ansvarlige for driften vurderes og evt. opdateres. Seneste vurdering og evt. opdatering skal fremgå af planen.
- 2.8.4 Samtlige ansatte på bedriften skal være bekendt med beredskabsplanen, samt vide, hvor den er tilgængelig.

3. Gødningsproduktion

3.1 Flydende husdyrgødning

- 3.1.1 Såfremt der ikke bruges selvlæssende gyllevogn, skal der etableres en læsseplads ved gyllebeholderen på 1.000 m². Læssepladsen skal have afløb, så evt. spild kan opsamles i gyllebeholderen.
- 3.1.2 Der skal foretages kontrol af rørsamlinger og rørføringer til gylletransport mindst hvert 10.år samtidig med beholderkontrollen. Kontrollen skal udføres af en autoriseret kloakmester.
- 3.1.3 Hvis en gyllebeholder tages ud af drift, skal den rengøres. Såfremt gyllebeholderen afmeldes beholderkontrol, skal den gøres uanvendelig inden førstkommende 1. januar.
- 3.1.4 Ved håndtering af gylle gennem ikke-faste installationer, der ikke lever op til generelle bestemmelser i gældende husdyrgødningsbekendtgørelse skal dette foretages under konstant opsyn, således at evt. brud straks opdages og pumpningen i så fald afbrydes.
- 3.1.5 Gyllebeholderen fra 2003 skal etableres med fast overdækning i form af teltoverdækning med indvendigt skørt.
- 3.1.6 Åbning af teltdugen må kun ske i forbindelse med omrøring, tømning og udbringning af gylle.
- 3.1.7 Skader på teltoverdækningen skal repareres inden for en uge efter skadens opståen.
- 3.1.8 Såfremt en skade ikke kan repareres inden for en uge, skal der indgås aftale om reparation inden for to hverdage efter skadens opståen. Tilsynsmyndigheden underrettes straks herom.

4. Forurening og gener fra husdyrbrugets anlæg

4.1 Lugt

- 4.1.1 Såfremt der efter kommunens vurdering opstår væsentlige lugtgener, der vurderes at være væsentlig større end der kan forventes ifølge grundlaget for miljøvurderingen, kan kommunen meddele påbud om, at der skal indgives og gennemføres projekt for afhjælpende foranstaltninger.

4.3 Støjkilder

- 4.3.1 Virksomhedens bidrag (normalt kun fra faste installationer) til støjbelastningen i omgivelserne må ikke overstige følgende værdier, målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer:

Mandag-fredag kl. 07-18 (8 timer) Lørdag kl. 07-14 (7 timer)	Alle dage kl. 18-22 (1 time) Lørdag kl. 14-18 (4 timer) Søn- og helligdage kl. 07-18 (8 timer)	Alle dage kl. 22-07 (½ time)	Alle dage kl. 22-07 maksimal værdi
55 dB(A)	45 dB(A)	40 dB(A)	55 dB(A)

- 4.3.2 Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µpa). Tallene i parenteserne angiver midlingstiden indenfor den pågældende periode.
- 4.3.3 Virksomheden skal, for egen regning, dokumentere, at støjvilkårene overholdes, hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet. Dokumentationen for overholdelse af støjkravene kan være i form af målinger i ejendommens omgivelser (under fuld drift) eller kildestyrkemålinger ved de enkelte støjkilder kombineret med beregninger efter den fælles nordiske beregningsmodel for industristøj.

Kravet om dokumentation af støjforholdene kan højst fremsættes en gang årligt, med mindre den seneste kontrol viser, at vilkår nr. 4.3.1 ikke kan overholdes. Støjmålinger skal udføres som beskrevet i Miljøstyrelsens til enhver tid gældende støjberegningsvejledning og foretages i punkter som forinden aftales med tilsynsmyndigheden. Støjmåling skal udføres af et akkrediteret firma.

I våde høstår kan behovet for tørring af korn og andre afgrøder være så stort, at det er nødvendigt at lade blæserne køre i døgndrift. Særligt ved køling af korn kan det være nødvendigt at gøre det om natten, da temperaturen om dagen er for høj til, at der kan køles.

4.4 Fluer og skadedyr

- 4.4.1 Der skal på ejendommen foretages effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Institut for Agroøkologi, Aarhus Universitet. Bekæmpelsen skal desuden foretages på tilsynsmyndighedens forlangende.
- 4.4.2 Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.)

4.5 Støv

- 4.5.1 Driften må ikke medføre væsentlige støvgener udenfor ejendommens eget areal.

4.6 Oplag af olie, affald, pesticider og øvrige kemikalier

- 4.6.1 Olietanke skal stå på et for olie vanskeligt gennemtrængeligt underlag, og som minimum være overdækket med et halvtæg.
- 4.6.2 Opbevaring af diesel/fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
- 4.6.3 Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
- 4.6.4 Olie skal opbevares på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for forurening.

4.7 Sprøjtemidler

- 4.7.1 Påfyldning af vand i forbindelse med brug af sprøjtemidler må ikke ske ved direkte opsugning fra søer, vandløb eller brønde/boringer. Der må ikke være risiko for afløb til dræn eller vandløb.

6. Bedst tilgængelige teknologi/Renere teknologi

6.1 BAT/Renere teknologi

- 6.1.3 Anlæg, der er særligt energiforbrugende, fx ventilationsanlæg, skal kontrolleres og vedligeholdes således at de altid kører energimæssigt optimalt.

7. Egenkontrol og dokumentation

7.1 Egenkontrol

- 7.1.3 Ved driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, som indebærer fare for forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges. Den driftsansvarlige har pligt til at afværge følgerne af uheld bedst muligt.
- 7.1.4 Følgende skal registreres i en driftsjournal, der skal opbevares på bedriften i mindst 5 år;
- En årlig opgørelse pr. 1. januar over husdyrproduktionen og opbevaringskapaciteten for husdyrgødning. Opgørelsen kan f.eks. være den pågældende del af gødningsregnskabet, effektivitetskontrol eller slagterifregninger.
 - Registrering af væsentlige driftsforstyrrelser eller uregelmæssigheder, der har eller kan have en miljømæssig betydning. Der skal redegøres for type, omfang og afhjælpende foranstaltninger.
 - Kvitteringer for aflevering af farligt affald så som spildolie, oliefiltre, akkumulatorer m.v.
 - Kvitteringer for aflevering af kadaver samt andet affald.
 - Dokumentation for vedligeholdelse og eftersyn af ventilationsanlæg.

- Der skal føres en logbog for gyllebeholderen fra 2003, hvori eventuelle skader på teltoverdækningen noteres med angivelse af dato for skaden samt dato for reparation. Logbogen skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

Bilag 2 – Situationsplan

Bilag 3 – Beredskabsplan

Beredskabsplan, Børge Sørensen, Højfjældevej 5, 4900 Nakskov

Opdateret april 2017

Telefonliste

Brandvæsen	112
Ambulance	112
Miljømyndighed	112
Lægevagt	70 15 07 00
Børge	20 48 91 44
Dyrlæge Dan-Vet (Per Bak)	40 37 58 60
Gefion	57 86 50 00
VVS:	
Tim Pedersen	51 88 11 19
Ib Pedersen	54 96 00 24
Elektriker:	
Aktiv EI	54 95 03 00
Døllefjelde-Maskinstation	54 86 44 19
Falck	70 10 20 30
SEAS NVE	70 29 29 29

Brand – instruks

Ring 112 og oplys:

- Navn, adresse og det tlf., du ringer fra
- Hvad der er sket, og at det er en gårdbrand
- Er der tilskadekomne – hvor mange?
- Er dyrene kommet ud? – art og antal, der er fanget.

Ring til Børge 20 48 91 44

Start rednings- og slukningsarbejde, hvis det er forsvarligt:

- Evakuer dyr.
- Fjern trykflasker, olie, kemikalier og gødning.

Hvis det ikke er muligt at slukke branden, så luk døre og vinduer.

Tag imod brandvæsenet og vis dem kortene.

Oplys om:

- Adgangsveje.
- Hvor det brænder og omfang
- Tilskadekomne og dyr, der ikke er i sikkerhed.

Gylle – overløb

Ring 112 ved større overløb af gylle eller ved brud på gylletank og oplys:

- Navn, adr. og det tlf.nr., du ringer fra
- Hvad der er sket og hvor meget, der er løbet ud
- Er der risiko for forurening af vandløb eller vandboring?

Ved mindre spild ring kun til miljømyndighederne.

Ring til Børge 20 48 91 44

Forsøg opdæmning for at undgå at gyllen løber ned i vandløb eller afløb.

Opdæmningen kan ske med jord og/eller halm.

Er gyllen løbet til dræn, så laves opdæmning af vandløbet med jord og/eller halm.

Modtag miljømyndighed evt. brandvæsen og orienter om sted, omfang m.v.

Kemikalie og oliespild m.v.

Ring 112 ved større overløb af kemikalier og olie og oplys:

- Navn, adresse og det tlf.nr., du ringer fra.
- Hvad der er sket, og hvor meget der er løbet ud.
- Er der risiko for forurening af vandløb eller vandboring?

Ved mindre spild ring kun til miljømyndighederne.

Ring til Børge 20 48 91 44

Forsøg opdæmning for at undgå at kemikalier/olie løber ned i vandløb eller afløb.

Opdæmningen kan ske med jord og/eller halm.

Er kemikalier/olie løbet til dræn, så laves opdæmning af vandløbet med jord og/eller halm.

Modtag miljømyndighed evt. brandvæsen og orienter om sted, omfang m.v.

Beredskabsplan, Børge Sørensen, Højfjældevej 5, 4900 Nakskov

Opdateret april 2017

Personskade

Ring 112 ved alvorlig skade og oplys:

- Navn, adresse og det tlf.nr., du ringer fra
- Hvad er der sket og hvordan er personens tilstand?
- Adgangsveje.

Yd førstehjælp, hvis det er muligt.

Førstehjælpsudstyr er placeret i staldbadeværelset.

Kontakt lægevagten ved lettere skade.

Ring til Børge 20 48 91 44

Stophaner og hovedafbrydere

Elektricitet:

Hovedafbryder er placeret i elrummet ved siden af opholdsrummet i stalden.

Vand:

Hovedhanen/stophanen er placeret i elrummet ved siden af opholdsrummet i stalden.

Strømsvigt

Vurdér om nogle dyr vil lide pga. varme

Kontroller at der ikke sker forurening som følge af manglende strøm til pumper og lign.

Ved strømsvigt på over 2 timer, ring til el leverandøren og hør om varigheden af udfaldet

Transport af bekæmpelsesmidler

Kemikalier opbevares i lukket rum.

Under transport er bekæmpelsesmidlerne beskyttet mod stød m.v. i en lukket kasse.

Der kan medbringes en pakke savsmuld/kattegrus, plastpose og skovl til evt. opsugning af spild.

Medbring altid mobil tlf. til opkald ved uheld.

Der er førstehjælpsudstyr og øjenskyllmiddel til rådighed, hvor der arbejdes med midlerne.